

HELSINGIN KAUPUNGIN SUOMENKIELISEN PERUSOPETUKSEN PERUSOPETUKSEEN VALMISTAVAN OPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMA

2016

Sisällys

1 Perusopetukseen valmistavan opetuksen periaatteet Helsingissä	1
2 Perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	2
2.1 Yleiset tavoitteet ja yhteistyö perusopetuksen kanssa	2
2.2 Laaja-alainen osaaminen	2
2.3 Kielenopetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	3
2.3.1. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus	3
2.3.2. Oppilaan oma äidinkieli	3
2.3.3. Muut kielet	3
2.4 Muiden oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	3
3 Toimintakulttuuri	4
3.1 Oppimisympäristöt ja työtavat	4
3.2 Monialainen, ilmiöpohjainen oppiminen	5
4 Oppilaan oman opinto-ohjelman laatiminen	5
5 Oppilaan hyvinvointi sekä oppimisen ja koulunkäynnin tuki	6
5.1 Opetuksen eriyttäminen ja oppimisen tuki	6
5.2 Kodin ja koulun yhteistyö	7
5.3 Oppilashuolto	8
5.4 Oppilaanohjaus	9
5.5 Suunnitelma kasvatustieteellisten ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista	10
6 Oppilaan arviointi	11
7 Todistukset	11
8 Perusopetuksen oppimäärään sisältyvien opintojen suorittaminen perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana	12
Kehittyvän kielitaidon asteikko, suomi toisena kielenä - Kehittyvä alkeiskielitaito (taitotaso A1)	13

1 Perusopetukseen valmistavan opetuksen periaatteet Helsingissä

Perusopetuslaissa säädetään maahanmuuttajille järjestettävästä perusopetukseen valmistavasta opetuksesta¹. Perusopetukseen valmistava opetus on tarkoitettu maahan muuttaneille oppivelvollisuusikäisille lapsille, joiden suomen kielen taito ei riitä perusopetuksen ryhmässä opiskelemiseen. Maahanmuuttajille järjestettävän perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle tarvittavat valmiudet suomen kielessä ja tarpeelliset muut valmiudet perusopetukseen siirtymistä varten sekä edistää oppilaiden tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Opetuksen tavoitteena on lisäksi tukea ja edistää oppilaiden oman äidinkielen hallintaa ja oman kulttuurin tuntemusta. Opetuksen tavoitteet määritellään tarkemmin valmistavan opetuksen oppilaan omassa opinto-ohjelmassa². Tavoitteiden määrittelyn lähtökohtana ovat oppilaan suomen kielen taito sekä oppilaan aikaisempi koulunkäyntihistoria.

Helsingissä alkuopetusikäisten perusopetukseen valmistavaa opetusta tullaan järjestämään yhä enemmän inklusiivisesti. Koulu voi järjestää inklusiivista perusopetukseen valmistavaa opetusta myös ylempien vuosiluokkien oppilaille. Inklusiivisessa perusopetukseen valmistavassa opetuksessa vasta Suomeen muuttanut oppilas sijoitetaan oman oppilaaksiottoalueen mukaiseen lähikouluun yleisopetuksen ryhmään. Oppilaan oppimisen tuki ja suomenkielen opetus järjestetään yleisopetuksen ryhmässä. Inklusiivisesti perusopetukseen valmistavaa opetusta saavan oppilaan kohdalla noudatetaan perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman mukaisia periaatteita ja tavoitteita.

Mikäli perusopetukseen valmistavaa opetusta ei järjestetä inklusiivisesti, opetus järjestetään koulussa, jossa on ryhmämuotoista perusopetukseen valmistavaa opetusta. Oppilaalle nimetään oma yleisopetuksen ryhmä, minkä lisäksi suomenkielen opetusta ja muuta oppilaan tarvitsemaa tukea annetaan perusopetukseen valmistavan opetuksen ryhmässä. Koulussa on perusopetukseen valmistavan opetuksen opettaja, joka yhdessä perusopetuksen opettajien kanssa ohjaa oppilasta tämän opinto-ohjelman mukaisesti. Yleisopetuksen ryhmään vahvasti linkitetyn opetuksen tavoitteena on edistää kotoutumista, opiskeluvalmiuksien ja suomen kielen taidon kehittymistä sekä laaja-alaisen osaamisen ja eri oppiaineiden sisältöjen omaksumista. Yleisopetuksen ryhmissä opiskelusta ja eri oppiaineiden tavoitteista päätetään tarkemmin oppilaan opinto-ohjelmassa.

Opetuslautakunnan suomenkielinen jaosto päättää lukuvuosittaiset perusopetukseen valmistavan opetuksen opetusryhmien järjestämipaikat. Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetusryhmät muodostetaan oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti siten, että ryhmäjako edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä sekä varmistaa opetussuunnitelman mukaisten ja oppilaiden omissa opinto-ohjelmissa asetettujen tavoitteiden saavuttamisen.

Perusopetukseen valmistavaa opetusta annetaan 6–10-vuotiaille vähintään 900 tuntia (24 viikkotuntia) ja tätä vanhemmille vähintään 1000 tuntia (26 viikkotuntia). Perusopetukseen valmistavan opetuksen laajuus vastaa yhden vuoden oppimäärää, mutta opetukseen osallistuvalla on oikeus siirtyä perusopetuksen oppilaaksi jo ennen edellä todettujen tuntimäärien täyttymistä, jos hän pystyy seuraamaan perusopetusta³. Perusopetuslain mukaan opetukseen osallistuvalla on työpäivinä oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä⁴.

¹ Perusopetuslaki (628/1998)

² Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (422/2012) 5 §

³ Perusopetusasetus (852/1998) 3 § (363/2015)

⁴ Perusopetuslaki (628/1998) 30 § (642/2010)

2 Perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

2.1 Yleiset tavoitteet ja yhteistyö perusopetuksen kanssa

Perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteena on edistää opetukseen osallistuvan oppilaan suomen kielen taitoa, tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä antaa tarvittavia valmiuksia perusopetusta varten. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa kehitetään oppilaan laaja-alaista osaamista sekä annetaan opetusta perusopetuksen oppiaineissa ja mahdollisuuksien mukaan oppilaan omassa äidinkielessä oppilaan omassa opinto-ohjelmassa tarkemmin määritellyllä tavalla.

2

Opetuksen tavoitteiden määrittelyssä, sisältöjen valinnassa ja opetusjärjestelyissä otetaan huomioon, että oppilaat ovat iältään, opiskeluvalmiuksiltaan ja taustaltaan erilaisia. Opetusta eriytetään oppilaiden ikä- ja kehitysvaiheiden mukaisesti. Oppilaiden kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan huomioon, ja jokaisen oppilaan kieli- ja kulttuuri-identiteettiä tuetaan monipuolisesti. Oppilasta tuetaan mahdollisuuksien mukaan omalla äidinkielellä, mikä edistää sisältöjen omaksumista. Perusopetukseen valmistava opetus edistää sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Yhteistyö oppilasta opettavien opettajien ja oppilashuoltohenkilöstön kanssa on oleellista perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana. Yhteistyö helpottaa oppilaan integroitumista yleisopetuksen ryhmään ja auttaa opinto-ohjelman laatimisessa. Yhteistyömuodot kuvataan koulun toimintasuunnitelmassa.

Jos perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaalla on heikko luku- ja kirjoitustaito, tulee oppilaan oman opinto-ohjelman tavoitteet asettaa siten, että oppilas saa omalle taito- ja ikätasolleen soveltuvaa luku- ja kirjoitustaidon opetusta. Oppilaan oman äidinkielen opetuksella voidaan edistää oppilaan luku- ja kirjoitustaitoa. Luku- ja kirjoitustaidon omaksumiseen ja varmentamiseen varataan riittävästi aikaa. Mikäli oppilaan taidot eivät perusopetukseen valmistavan opetuksen jälkeen riitä perusopetuksessa opiskeluun, tulee oppilaan oppimissuunnitelmassa kiinnittää erityistä huomiota riittävään ja oikea-aikaiseen tukeen. Tarvittaessa oppilas voi siirtyä opiskelemaan vuosiluokkiin sitomattomasti oppimissuunnitelman mukaisesti tai muulla tavoin hänelle parhaiten soveltuvin tukitoimin. Perusopetukseen siirtyvän luku- ja kirjoitustaidottoman oppilaan riittävästä tuesta huolehditaan.

2.2 Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostamaa kokonaisuutta. Osaaminen tarkoittaa kykyä käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla. Siihen, miten oppilaat käyttävät tietojään ja taitojaan, vaikuttavat oppilaiden omaksumat arvot ja asenteet sekä tahto toimia. Laaja-alaisen osaamisen lisääntynyt tarve nousee ympäröivän maailman muutoksista. Ihmisenä kasvaminen, opiskelu, työnteko sekä kansalaisena toimiminen nyt ja tulevaisuudessa edellyttävät tiedon- ja taidonalat ylittävää ja yhdistävää osaamista.

Arvot, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan osaamisen kehittymiselle. Kukin oppiaine hyödyntää oman tiedon- ja taidonalansa sisältöjä ja menetelmiä. Osaamisen kehittymiseen vaikuttavat sekä ne sisällöt, joiden parissa työskennellään että erityisesti se, miten työskennellään ja miten oppijan ja ympäristön vuorovaikutus toimii.

Laaja-alaisten osaamiskokonaisuuksien yhteisenä tavoitteena on tukea ihmisenä kasvamista sekä edistää demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyden ja kestäväen elämäntavan edellyttämää osaamista oppilaiden ikäkausi huomioiden. Erityisen tärkeää on rohkaista oppilaita tunnistamaan oma erityislaatussa, omat vahvuutensa ja kehittymismahdollisuutensa sekä arvostamaan itseään.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen laaja-alaisen osaamisen opetuksessa noudatetaan Helsingin kaupungin peruskoulujen opetussuunnitelman kuntakohtaista opetussuunnitelmaa (POPS luku 3.3.).

2.3 Kielenopetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

2.3.1. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa pääpaino on suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnoissa, joiden osalta tavoitteena on saavuttaa kehittyvä alkeiskielitaito (liite 1). Opetuksessa noudatetaan soveltuvin osin Helsingin kaupungin suomenkielisten peruskoulujen suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetussuunnitelmaa. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnot ovat pohjana kaikille muille opinnoille. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opintojen tavoitteena on antaa oppilaille tarvittavat valmiudet siirtyä perusopetukseen. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaan koulu- ja opiskelutausta ja hänen jo mahdollisesti hallitsemansa suomen kielen taito. Oppilaan omassa opinto-ohjelmassa määritellään taito- ja ikätason mukaiset suomen kielen opetuksen tavoitteet ja sisällöt.

2.3.2. Oppilaan oma äidinkieli

Oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteena on tukea ja edistää äidinkielen hallintaa, kulttuuritaustan tuntemusta ja kulttuuri-identiteetin kehittymistä. Oman äidinkielen hyvä hallinta luo edellytyksiä myös suomen kielen oppimiselle ja tällä kielellä tapahtuvalle muulle oppimiselle. Oppilaat voivat osallistua perusopetusta täydentävän oman äidinkielen opetukseen mahdollisuuksien mukaan. Lisäksi oppilaan oman äidinkielen hallintaa ja sen säilymistä tuetaan eri tavoin yhteistyössä perheen kanssa. Oppilaan omassa opinto-ohjelmassa määritellään oman äidinkielen opetukseen osallistuminen ja muu tuki.

2.3.3. Muut kielet

Helsingin kaupungin suomenkielisten peruskoulujen opetussuunnitelmiin sisältyy oppilaiden vieraan kielen opetuksen tavoitteet. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa noudatetaan näitä vieraan kielen opetussuunnitelman tavoitteita soveltuvin osin. Oppilaan vieraan kielen opinnot järjestetään koulun kieliohjelman mukaisesti niin, että oppilaan kielipolku huomioi oppilaan äidinkielen. Oppilaan kielelliset valmiudet ratkaisevat, missä määrin hänen omaan opinto-ohjelmaansa voidaan sisällyttää vieraiden kielten opiskelua perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana.

2.4 Muiden oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Perusopetukseen valmistavan opetuksen muiden oppiaineiden opetuksen lähtökohtana on oppilaan osaaminen. Perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana muiden oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja sisällöt noudattavat soveltuvin osin Helsingin kaupungin suomenkielisten peruskoulujen opetussuunnitelmien oppiaineiden tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä.

Sisältöjä suunniteltaessa otetaan huomioon kunkin oppiaineen keskeinen käsitteistö, työtavat ja välineet. Perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana opiskeltavien oppiaineiden tavoitteina on se, että oppilas pystyy perusopetukseen valmistavan opetuksen jälkeen opiskelemaan hänelle osoitettavassa yleisopetuksen ryhmässä.

Oppivelvollisuuden päättövaiheessa maahan muuttaneiden oppilaiden valmistavan opetuksen tavoitteena on, että perusopetukseen valmistavan opetuksen opinnot mahdollistavat perusopetuksen suorittamisen aikuisten perusopetuksessa tai toisen asteen opintoihin siirtymisen.

4 Omalla äidinkielellä annettu opetus ja tuki edistää oppilaan opiskelua ja kotoutumista. Omakielisen opetuksen ja tuen avulla saatu lisätieto oppilaan osaamisen tasosta auttaa muiden oppiaineiden tavoitteiden asettamisessa. Näin oppilas voi edistyä aineopinnoissaan, vaikka suomen kielen taidot kehittyisivätkin muita taitoja hitaammin. Omakielistä opetusta ja tukea annetaan oppilaan tarpeiden ja mahdollisuuksien mukaan.

3 Toimintakulttuuri

Perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuuri rakentuu oppivan yhteisön periaatteille. Toimintakulttuuri tukee kaikkien yhteisön jäsenten hyvinvointia ja oppimista. Se on jatkuvan kehittämisen kohde ja osa koko koulun toimintakulttuuria.

Oppimisympäristöillä tarkoitetaan monenlaisia oppimisen tiloja ja paikkoja sekä yhteisöjä ja toimintakäytäntöjä. Oppimisympäristöön kuuluvat myös välineet, palvelut ja materiaalit, joita opiskelussa käytetään. Koulutyössä hyödynnetään suunnitelmallisesti eri oppimisympäristöjä ja työskentelyä pyritään säännöllisesti viemään ulos luokkahuoneesta. Hyvässä oppimisympäristössä keskeisiä ovat oppilaan osallistuminen ja yhteisöllinen tiedon rakentuminen sekä vuorovaikutus, ajattelu ja kokemukset. Hyvä oppimisympäristö tukee oppilaan oivallusta itsestään oppijana ja omistajuutta oman oppimisympäristönsä kehittäjänä. Oppimisympäristöjä ovat kaikki oman elämisen, liikkumisen ja toiminnan tilat. Koulun lähiympäristö ja Helsinki kaupunkina ovat monien mahdollisuuksien oppimisympäristö.

3.1 Oppimisympäristöt ja työtavat

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa hyödynnetään kokemuksellisia ja toiminnallisia oppimisympäristöjä ja monipuolisia opetusmenetelmiä ja työtapoja. Monipuoliset oppimisympäristöt tarjoavat oppilaalle mielekkäitä ja monipuolisia tilanteita käyttää kieltä eri kommunikaatioympäristöissä. Erilaiset tilanteet kehittävät oppilaan kykyä toimia sekä itsenäisenä yksilönä että yhteisön jäsenenä ja antavat valmiuksia elinikäiseen oppimiseen. Erilaiset oppimisympäristöt tutustuttavat oppilasta myös suomalaiseen kulttuuriin ja edistävät hänen kotoutumistaan lähiympäristöön sekä laajemmin suomalaiseen yhteiskuntaan.

Perusopetukseen valmistava opetus niveltyy osaksi perusopetusta ja koulussa vallitsevaa toimintakulttuuria, mutta myös vaikuttaa muun koulun toimintakulttuurin ja käytänteiden kehittämiseen. Oppilaat oppivat opetuksen aikana perusopetuksen työtapoihin. Tavoitteena on, että oppilaat pystyvät vähitellen myös itse asettamaan itselleen oppimistavoitteita sekä oppimaan oppimisen taitoja. Niinpä työtapojen on hyvä olla monipuolisia, oppilasta aktivoivia ja eriyttäviä.

Kielitietoiset työtavat edellyttävät koko koulun opettajien yhteistyötä ja yhteistä ymmärrystä kielen merkityksestä oppimisessa. Erilaisten tekstien lukemisen, ymmärtämisen, tulkitsemisen ja tuottamisen taidot ovat keskeisiä.

3.2 Monialainen, ilmiöpohjainen oppiminen

Helsingissä ilmiöpohjaisilla oppimiskokonaisuuksilla tarkoitetaan kokonaisvaltaista, tietojen ja taitojen eheytettyä opiskelua, jossa tarkastellaan todellisen maailman ilmiötä oppiainerajat ylittäen. Jokainen oppilas opiskelee vähintään kaksi tällaista oppiainerajat ylittävää, pitkäkestoista monialaista oppimiskokonaisuutta lukuvuoden aikana. Ilmiöpohjaiset oppimiskokonaisuudet koskevat kaikkia oppiaineita ja ne toteutetaan yhteistyössä eri oppiaineiden opettajien ja muun henkilöstön sekä yhteistyötahojen kanssa. Oppilaat osallistuvat oppimiskokonaisuuksien suunnitteluun ja työtapojen valintaan sekä arviointiin.

Ilmiöpohjainen oppiminen edistää tulevaisuudessa tarvittavaa laaja-alaista osaamista sekä yhteiskunnassa ja tulevassa työelämässä tarvittavia ydintaitoja. Ilmiöpohjaisessa opiskelussa tavoitteet ja sisällöt johdetaan laaja-alaisen osaamisen ja eri oppiaineiden tavoitteista. Työskentelyote on tutkiva ja siinä käytetään mahdollisuuksien mukaan eri alojen asiantuntijoita sekä tieteenalojen menetelmiä ja lähteitä.

Opettaja ohjaa oppilaita erilaisten ajattelu- ja oppimisstrategioiden käyttöön. Opintokokonaisuuden alussa oppilaalle tehdään näkyväksi opiskelun tavoitteet. Oppilas oppii asettamaan opiskelulle tavoitteita, jotka tähtäävät oman oppimisprosessin omistajuuteen. Oppilas oppii erilaisia tapoja ajatella, toimia ja tarkastella maailmaa sekä löytämään yhteyksiä ja merkityksiä tutkittavista ilmiöistä ja teemoista. Hänelle syntyy ymmärrys opiskeltavasta aihealueesta. Tieto- ja viestintäteknologian käyttö mahdollistaa erilaiset yhteisöllisen oppimisen pedagogiset ratkaisut.

Ilmiöpohjainen oppiminen on yhteisöllinen prosessi, jossa rakennetaan yhdessä ymmärrystä tarkastelun kohteena olevasta ilmiöstä, opiskeltavista käsitteistä sekä tavoiteltavista taidoista. Oppimisprosessi sisältää suunnittelua, erilaisia oppimistehtäviä, arviointia ja ohjausta. Opiskelussa käytetään erilaisia joustavia opetusjärjestelyitä, ja siinä mahdollistetaan myös eri-ikäisten oppilaiden työskentelyn yhdessä. Jokainen oppilas voi edetä omien kykyjensä mukaisesti, hän saa merkittäviä tehtäviä yhteisessä oppimisprosessissa, kokee oman osuutensa tärkeäksi ja sitoutuu tavoitteelliseen oppimisprosessiin. Arvioinnissa painotetaan oppimisprosessia. Oppilasta ohjataan tunnistamaan omaa oppimistaan ja arvioimaan edistymistään. Opettajan tehtävä on luoda oppimiselle edellytykset ja ohjata menetelmällisesti oppilaan oppimisprosessia sekä varmistaa, että oppilas ymmärtää opiskeltavaan ilmiöön liittyvät keskeiset käsitteet ja käsittehierarkiat.

4 Oppilaan oman opinto-ohjelman laatiminen

Jokaisella oppilaalle laaditaan oma opinto-ohjelma. Opinto-ohjelman laatimisessa tehdään yhteistyötä huoltajan ja oppilaan kanssa. Oppilaan omaan opinto-ohjelmaan kirjataan:

- oppilaan lähtötaso, kuten koulunkäyntihistoria, kielitaito ja oppilaan vahvuudet
- oppilaan henkilökohtaiset oppimistavoitteet, joita tarkistetaan säännöllisin väliajoin
- opiskeltavat oppiaineet, niiden tuntimäärät sekä opetuksen sisältö
- oppilaan opinnot valmistavan opetuksen opetusryhmässä ja integrointi perusopetukseen
- ohjauksen järjestäminen ja mahdollisesti tarvittavat tukitoimet.

Opinto-ohjelma avataan Wilmaan kolmen kuukauden kuluessa oppilaan aloittamisesta perusopetukseen valmistavassa opetuksessa. Opinto-ohjelma on opetuksen ja oppimisen päivittäinen työkalu. Tavoitteiden toteutumista arvioidaan säännöllisesti ja asiakirja tulee olla päivitettyä ennen siirtymistä perusopetukseen tai toisen asteen opintoihin. Tavoitteiden toteutumista voidaan arvioida huoltajien kanssa pidettävän tapaamisen yhteydessä. Tavoitteiden toteutumista arvioidaan myös mille luokkatasolle oppilas perusopetuksessa sijoitetaan. Helsingissä perusopetukseen valmistavasta opetuksesta perusopetukseen siirryttäessä sijoitetaan joko omaa ikäluokkaa vastaavalle tai korkeintaan vuotta alemmalle luokkatasolle.

Oppilaan oma opinto-ohjelma voi olla osa kotouttamislain mukaista oppilaan kotoutumissuunnitelmaa.

5 Oppilaan hyvinvointi sekä oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri ilmenevät koulutyön käytännön järjestämisessä. Lähtökohtana on yhteinen vastuu ja huolenpito hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä. Kasvatustyö ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu koulun kaikille aikuisille tehtävästä riippumatta. Koulutyön järjestämisessä otetaan huomioon kaikkien oppilaiden tarpeet, edellytykset ja vahvuudet. Huoltajien ja muiden tahojen kanssa tehtävä yhteistyö tukee tässä onnistumista.

Opetussuunnitelman mukainen opetus, ohjaus, oppilashuolto ja tuki kaikkina koulupäivinä sekä turvallinen oppimisympäristö ovat jokaisen oppilaan oikeus. Opettaja seuraa oppilaidensa oppimista, työskentelyä ja hyvinvointia sekä ohjaa ja tukee heitä heti ongelmia havaittuaan. Hän myös arvostaa ja edistää oppilaiden vahvuuksia. Helsingissä opetuksen ja oppilaan tuen toteuttamisen lähtökohtana on jokaisen oppilaan oikeus omista lähtökohdistaan ja osana yhteisöä onnistua oppimisessa, kehittyä oppijana sekä kasvaa ja sivistyä ihmisenä. Keskeistä on rakentava vuorovaikutus oppilaiden ja huoltajien kanssa sekä opettajien keskinäisessä ja oppilashuollon henkilöstön kanssa tehtävässä yhteistyössä.

Oppilailla on koulu yhteisön jäsenenä oma vastuunsa. Siihen kuuluu säännöllinen osallistuminen koulutyöhön, reilu ja arvostava suhtautuminen koulutovereihin ja koulun aikuisiin sekä yhteisten sääntöjen noudattaminen. Toisten ihmisten loukkaamattomuuden sekä työn ja työrauhan kunnioittaminen ja sovituista tehtävistä huolehtiminen on koulutyössä välttämätöntä.

5.1 Opetuksen eriyttäminen ja oppimisen tuki

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaat eroavat toisistaan kielitaidoltaan, oppimis- ja opiskeluväliltään, kiinnostuksen kohteiltaan sekä oppimistarpeiltaan. Perusopetukseen valmistava opetus järjestetään niin, että oppilaiden väliset erot huomioidaan eriyttämällä opetusta. Valmistavaa opetusta kehitetään tavoitteellisesti ja pitkäjänteisesti yhtenäisenä kokonaisuutena, jossa kielitaito ja muut valmiudet kehittyvät jatkuvasti. Oppilaat saavat mahdollisuuksia oppia toisiltaan, tukea toisiaan ja toimia kielenkäytön mallina toisilleen.

Jotta oppimistapahtuma olisi toimiva, sen suunnittelu edellyttää hyvää oppilaantuntemusta. Keskeinen osa perusopetukseen valmistavaa opetusta on selvittää oppilaiden opiskelutottumuksia, lähtötaso eri kielitaidon osa-alueiden osalta, sekä muuta osaamista. Tämän pohjatiedon varassa opettaja voi tarpeen mukaan eriyttää eri oppiaineiden opetukseen käytettävää aikaa, oppiaineiden syvyyttä tai laajuutta, menetelmiä, työtapoja

tai materiaaleja. On tärkeää, että jokainen oppilas saa oman taitotasonsa mukaisia ja sopivan haastavia tehtäviä. Myös mahdolliset oppimisvaikeudet on tärkeä selvittää, jotta tuen tarve voidaan ottaa huomioon.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki muodostuu yleisestä, tehostetusta ja erityisestä tuesta. Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaan saama tuki on joustavaa, pitkäjänteisesti suunniteltua ja tarpeen mukaan muuttuvaa. Tukea annetaan niin kauan sekä sen tasoisena ja muotoisena kuin se on tarpeellista ja heti tuen tarpeen ilmetessä.

Opetuksen ja tuen järjestämisen lähtökohtana ovat jokaisen oppilaan ja opetusryhmän vahvuudet sekä oppimis- ja kehitystarpeet. Huomiota kiinnitetään oppimisen esteettömyyteen sekä oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen tunnistamiseen. Oppimisen ja koulunkäynnin tuen toteuttaminen edellyttää sekä yhteisöllisiä ja oppimisympäristöön liittyviä ratkaisuja että oppilaiden yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Ensimmäiseksi tarkastellaan koulussa käytössä olevia toimintatapoja, opetusjärjestelyjä ja oppimisympäristöjä sekä niiden soveltuvuutta oppilaalle. Tarkastelun pohjalta arvioidaan, voidaanko näitä muuttamalla toteuttaa oppilaalle aikaisempaa paremmin sopivia pedagogisia ratkaisuja. Opetusta ja tukea suunniteltaessa otetaan huomioon, että tuen tarve voi vaihdella tilapäisestä jatkuvaan, vähäisestä vahvempaan tai yhden tukimuodon tarpeesta useamman tukimuodon tarpeeseen.

Tuen tehtävänä on ehkäistä ongelmien monimuotoistumista ja syvenemistä sekä pitkäaikaisvaikutuksia. Koulun tehtävänä on huolehtia oppilaan mahdollisuuksista saada onnistumisen kokemuksia oppimisessa ja ryhmän jäsenenä toimimisessa. Tavoitteena on, että oppilaan myönteinen käsitys itsestään ja koulutyöstä vahvistuu. Pedagoginen asiantuntemus ja opettajien sekä muiden tuen ammattihenkilöiden monialainen yhteistyö on tärkeää tuen tarpeen havaitsemisessa, arvioinnissa sekä tuen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Yhteistyöhön kulloinkin osallistuvat ammattihenkilöt harkitaan tapauskohtaisesti.

Tuki annetaan oppilaalle ensisijaisesti omassa ryhmässä ja koulussa erilaisin joustavin järjestelyin, ellei oppilaan etu tuen antamiseksi välttämättä edellytä oppilaan siirtämistä toiseen opetusryhmään tai kouluun. Tuen jatkumiseen kiinnitetään erityisesti huomiota oppilaan siirtyessä perusopetukseen valmistavasta opetuksesta perusopetukseen tai toiselle asteelle sekä oppilaan siirtyessä koulusta toiseen. Tiedonsiirrossa korostuu ohjaus sekä avoin yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa.

5.2 Kodin ja koulun yhteistyö

Koulut tekevät yhteistyötä kotien kanssa oppilaan hyvinvoinnin edistämiseksi ja oppimistulosten parantamiseksi. Yhteistyön lähtökohtana on luottamuksen rakentaminen, tasavertaisuus ja keskinäinen kunnioitus. Koulun tehtävänä on järjestää opetusta siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta. Huoltajalla taas on ensisijainen vastuu lapsensa kasvatuksesta ja siitä, että lapsi suorittaa oppivelvollisuuden.

Kodin ja koulun yhteistyötä toteutetaan sekä yksilö- että yhteisötasolla. Yhteistyö ilmenee oppilaskohtaisina ja yhteisinä tapaamisina ja tapahtumina. Yhteiset tapahtumat suunnitellaan sellaisiksi, että ne tukevat huoltajien verkostoitumista, avointa vuorovaikutusta ja aktiivista osallistumista koulun toimintaan. Koulu tukee vanhempien verkostoitumista luokka- ja koulutasolla ja kutsuu huoltajia kehittämään yhteistyön muotoja yhdessä koulun kanssa.

Oppilaskohtaisessa kodin ja koulun yhteistyössä kannustava sekä oppilaan oppimista ja kehitystä myönteisesti kuvaava palaute on tärkeää. Yhteistyössä otetaan huomioon perheiden moninaisuus ja

yksilölliset tiedon ja tuen tarpeet. Yhteistyön merkitys korostuu perusopetukseen valmistavan opetuksen alkaessa, perusopetukseen siirryttäessä, erilaisissa valintatilanteissa ja suunniteltaessa oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tukea.

Kodin ja koulun yhteistyössä otetaan huomioon perheiden kieli- ja kulttuuritausta. Huoltajille annetaan tietoa suomalaisesta koulusta ja koulutusjärjestelmästä, opetussuunnitelmasta, oppilaan arvioinnista, opetusmenetelmistä ja perusopetukseen valmistavassa opetuksessa käytettävästä oppilaan omasta opinto-ohjelmasta. Lisäksi huoltajille annetaan tietoa perusopetukseen siirtymisestä sekä jatko-opintomahdollisuuksista perusopetuksen jälkeen.

5.3 Oppilashuolto

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaalla on oikeus saada maksutta sellainen oppilashuolto, jota opetukseen osallistuminen edellyttää. Oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa kouluyhteisössä. Oppilashuoltoa toteutetaan ennaltaehkäisevänä ja koko kouluyhteisöä tukevana yhteisöllisenä oppilashuoltona. Tämän lisäksi oppilailla on lakisääteinen oikeus yksilökohtaiseen oppilashuoltoon. Monialainen yhteistyö on oppilashuollossa keskeistä. Oppilashuoltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen oppilaaseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen.

Oppilashuolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ja oppilashuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu kouluyhteisön hyvinvoinnista on koulun henkilökunnalla. Oppilashuollon palveluja ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä kouluterveydenhuolto. Nämä asiantuntijat toimivat yhteistyössä sekä yksilöiden että yhteisön kanssa. Oppilashuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä koulun henkilöstön, oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Oppilashuoltosuunnitelmaa laadittaessa sovitaan menettelytavoista, joilla koulun henkilöstö, oppilaat ja huoltajat sekä tarvittavilta osin yhteistyötahot perehdytetään suunnitelmaan.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaille ja heidän huoltajilleen annetaan tieto käytettävissä olevasta oppilashuollosta ja heitä ohjataan hakemaan tarvitsemiaan oppilashuollon palveluja. Oppilashuoltoa toteutetaan ja ratkaisuja etsitään yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa ottaen huomioon oppilaan ikä ja edellytykset. Tarvittaessa yhteistyötä tehdään myös muiden toimijoiden kanssa.

Oppilashuoltoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena. Yhteisöllisessä oppilashuoltotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään kouluyhteisön ja oppilasryhmien hyvinvointia. Tällöin voidaan arvioida myös yksittäisen perusopetukseen valmistavan opetuksen ryhmän pedagogista tilannetta. Lisäksi kouluissa pyritään tietoisesti oppilaiden ja henkilöstön turvallisuuden tunteen lisäämiseen. Jokainen koulu laatii suunnitelman oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Yksittäistä oppilasta koskevat asiat käsitellään yksilökohtaisessa oppilashuollossa, millä tarkoitetaan yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista työskentelyä, oppilaalle annettavia kouluterveydenhuollon palveluja sekä oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja. Yksilökohtaisen oppilashuollon tavoitteena on seurata ja edistää oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Varhaisen tuen turvaaminen ja ongelmien ennaltaehkäisy on tärkeää. Oppilashuollon tuen suunnittelussa ja koulutyössä otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet. Oppilaan

osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet ovat tärkeitä. Oppilaan ikä, kehitystaso ja muut henkilökohtaiset edellytykset otetaan huomioon. Vuorovaikutus on avointa, kunnioittavaa ja luottamuksellista. Oppilashuoltotyössä noudatetaan tietojen luovuttamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

Yksittäisen oppilaan tueksi voidaan kutsua koolle asiantuntijaryhmä. Ryhmän kokoonpano perustuu oppilaan tai tarvittaessa huoltajan suostumukseen. Oppilaan tai huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella asian käsittelyyn voi osallistua tarvittavia oppilashuollon yhteistyötahoja tai oppilaan läheisiä. Ryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa oppilaan asiassa tarpeellisiksi katsomiltaan asiantuntijoilta.

Yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan oppilashuoltokertomus. Ryhmän vastuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot oppilashuoltokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajärjestyksessä. Kertomukseen kirjataan seuraavat asiat:

- yksittäisen oppilaan nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot,
- kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa,
- kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa,
- asian aihe ja vireille panija,
- oppilaan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset,
- toteutetut toimenpiteet kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet,
- tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma sekä
- toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot.

Jos sivulliselle annetaan oppilashuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, on asiakirjaan kirjattava kenelle, mitä ja mistä syystä tietoja on luovutettu.

Oppilashuoltokertomukset sekä muut oppilashuollon tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä oppilasta koskevat asiakirjat tallennetaan oppilashuoltorekisteriin. Opetusvirasto vastaa henkilötietojen käsittelyyn liittyvästä ohjeistuksesta ja ylläpitää edellä mainittua rekisteriä. Oppilashuoltorekisteriin tallennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä oppilasta tai muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä.

5.4 Oppilaanohjaus

Ohjaustoiminta muodostaa oppilaan kasvua ja kehitystä tukevan perusopetukseen valmistavan opetuksen, perusopetuksen ja sen jälkeisten opintojen jatkumon. Kaikkien opettajien ja koulun muiden työntekijöiden antaman ohjauksen tuella oppilas tekee omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostuksiinsa perustuvia arkielämää ja oppimista koskevia ratkaisuja sekä valintoja. Ohjaustoiminnalla edistetään oppilaan hyvinvointia, koulutyön onnistumista ja opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta tiiviissä yhteistyössä huoltajien kanssa. Oppilas oppii kehittämään ikätasonsa ja kehityksensä mukaisesti opiskeluvaihtoehtojaan ja vuorovaikutustaitojaan. Hän tiedostaa mahdollisuutensa vaikuttaa aktiivisesti omaan elämäänsä liittyvään suunnitteluun ja päätöksentekoon osana omaa yhteisöään ja ympäröivää yhteiskuntaa.

Oppilaat tarvitsevat ohjausta koko perusopetukseen valmistavan opetuksen ajan ja erityisesti perusopetukseen tai toisen asteen opintoihin siirtymisen nivelvaiheessa. Ohjauksen tavoitteiden toteutumisen kannalta keskeistä on oppilaan yksilöllisen kehityksen huomioiminen. Perusopetukseen tai

toisen asteen opintoihin siirtymistä suunniteltaessa tulee huolehtia siitä, että tieto oppilaan valmiuksista ja edistymisestä perusopetukseen valmistavassa opetuksessa siirtyy seuraavaan kouluun tai oppilaitokseen. Perusopetukseen valmistavan opetuksen opettaja huolehtii siirtopalaverin järjestämisestä oppilaan, huoltajan ja vastaanottavan opettajan kanssa. Vastaanottava koulu tekee perusopetukseen siirtyvälle oppilaalle oppimissuunnitelman yleiseen tukeen vähintään vuodeksi. Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaanohjauksessa tulee kiinnittää huomiota myös siihen, että oppilaalla on käsitys omista mahdollisuuksistaan jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Oppivelvollisuuden loppuvaiheessa maahan muuttaneen oppilaan osalta ohjauksen tulee olla tehostettua. Lisäksi on huolehdittava, että sekä oppilas että huoltaja saavat tietoa perusopetukseen valmistavan opetuksen jälkeisistä jatko-opintomahdollisuuksista.

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa ohjaustoiminta toteutuu kiinteänä osana muuta opetusta. Ohjauksesta vastaa perusopetukseen valmistavan opetuksen opettaja yhdessä opinto-ohjaajan ja koulun muun henkilökunnan kanssa. Tärkeää on myös yhteistyö huoltajien kanssa. Ohjaustoiminnan periaatteet ja työnjako eri toimijoiden kesken määritellään koulukohtaisessa ohjaussuunnitelmassa. Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan ohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö.

5.5 Suunnitelma kasvatustietokeskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista keskeisiä ovat opettajan antama jatkuva ohjaus ja palaute, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle. Koululla on oikeus käyttää työrauhan turvaamiseksi ja epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumiseksi myös kasvatustietokeskustelua ja perusopetuslain mukaisia kurinpidokeinoja.

Kasvatustietokeskustelu on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Keskustelun tarkoituksena on yhdessä oppilaan kanssa yksilöidä toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti, kuulla oppilasta, selvittää laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä pohtia keinot tilanteen korjaamiseksi. Menettelyn tavoitteena on löytää myönteisiä keinoja oppilaan koulussa käyttäytymisen ja hänen hyvinvointinsa parantamiseksi.

Helsingissä on laadittu erillinen kaikille kouluille yhteinen suunnitelma kasvatustietokeskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Yhteinen suunnitelma varmistaa toimintatapojen laillisuuden ja yhdenmukaisuuden sekä oppilaiden yhdenvertaisen kohtelun kaupungissa. Suunnittelu tukee koulun järjestyssääntöjen toteutumista.

Kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain laissa mainittuja keinoja, ja näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käyttö perustuu asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana

tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon. Myös oppilaan ikä ja kehitysvaihe otetaan huomioon. Kurinpidollisia keinoja ei saa käyttää oppilaita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla.

6 Oppilaan arviointi

Helsingin kaupungin peruskouluissa on yhtenäinen arviointikulttuuri, jossa keskeistä on arvioinnin eettisyys ja oikeudenmukaisuus. Arvioinnista saatua tietoa käytetään myös opetuksen ja muun koulutyön suunnittelun sekä kehittämisen pohjana. Rohkaisevaa ja kannustava arviointi innostaa oppilasta yritteliäisyyteen sekä ylittämään omat odotuksensa osaamisestaan. Oppilas iloitsee omasta osaamisestaan ja edistymisestään. Arvioinnista saatu palaute rakentaa merkittävästi oppilaan käsitystä itsestään oppijana ja ihmisenä sekä vahvistaa oppilaan luottamusta omiin kykyihinsä. Oppilaita ohjataan havainnoimaan paitsi omaa myös yhteistä työskentelyä ja antamaan rakentavaa palautetta toisilleen ja opettajille. Tämä luo edellytyksiä oppilaiden itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin taitojen kehittymiselle.

Oppilaan oppimista ja työskentelyä arvioidaan monipuolisesti. Oppilas ymmärtää arvioinnin perusteet ja eri arviointimuodot. Arvioinnin avulla perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaalle annetaan kuva myös perusopetuksen vaatimuksista. Arvioinnista saatu palaute ohjaa oppilaan kokonaisvaltaista oppimista ja kasvua sekä laaja-alaisen osaamisen kehittymistä.

Opettajan tehtävänä on auttaa oppilasta ymmärtämään, mitä heidän on tarkoitus oppia, mitä he ovat jo oppineet ja miten he voivat edistää omaa oppimistaan sekä parantaa suoriutumistaan. Tällainen oppimisprosessia näkyväksi tekevä ja ohjaava palaute edistää oppimaan oppimisen ja ajattelun taitojen kehittymistä sekä opiskeltavien asioiden jäsentymistä tieto- ja taitokokonaisuuksiksi.

Opettajan, oppilaan ja huoltajien yhteiset oppimisprosessia koskevat arviointikeskustelut edistävät keskinäistä luottamusta ja vahvistavat oppilaan sekä huoltajien osallisuutta. Oppilaalla ja huoltajalla on oikeus saada tietoa arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta oppilaan arviointiin.

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa ei käytetä numeerista arviointia.

7 Todistukset

Perusopetukseen valmistavan opetuksen päätteeksi oppilaalle annetaan todistus perusopetukseen valmistavaan opetukseen osallistumisesta. Todistukseen merkitään perusopetukseen valmistavan opetuksen laajuus, opiskellut oppiaineet, niiden laajuus ja opetuksen sisältö. Todistuksessa kuvataan oppilaan edistymistä perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana.

Todistus laaditaan käyttämällä Helsingin kaupungin suomenkielisten peruskoulujen yhteistä perusopetukseen valmistavan opetuksen todistus pohjaa.

8 Perusopetuksen oppimäärään sisältyvien opintojen suorittaminen perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaan omaan opinto-ohjelmaan voi kuulua perusopetuksen oppimäärän mukaisia eri oppiaineiden opintoja. Oppilas voi saada todistuksen edellä mainittujen opintojen hyväksytystä suorittamisesta osallistumalla perusopetuslaissa⁵ tarkoitettuun erityiseen tutkintoon. Jos oppilas siirtyy perusopetukseen valmistavan opetuksen jälkeen perusopetukseen, voidaan perusopetukseen valmistavassa opetuksessa saavutettu osaaminen hyväksilukea, jos oppilaalla on perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot⁶.

12

Erityiseen tutkintoon osallistuvan tulee osoittaa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat eri oppiaineissa perusopetuksen oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja⁷. Tutkintoon osallistuvan oppilaan osaamista arvioidaan suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin ja Helsingin kaupungin peruskoulujen opetussuunnitelmassa tarkennettuihin eri oppiaineiden tavoitteisiin. Oppilaan osaamisen tason määrittelyssä käytetään apuna perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin sisältyviä hyvän osaamisen kuvauksia ja päättöarvioinnin kriteerejä. Erityisessä tutkinnossa voidaan suorittaa oppiaineen koko oppimäärä tai osia siitä, kuten jonkin vuosiluokan oppimäärä.

Erityisen tutkinnon hyväksytysti suorittaneelle annetaan todistus perusopetuksen oppimäärän suorittamisesta kokonaan tai osittain⁸. Todistuksesta tulee käydä ilmi suoritettu oppiaine ja oppimäärä. Samaan todistukseen voidaan merkitä useamman oppiaineen suoritukset. Jos oppilas on suorittanut osan perusopetuksen oppimäärästä, kuten vuosiluokan oppimäärän, annetaan hänelle todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä.

Jos perusopetuksen koko oppimäärä on suoritettu erityisessä tutkinnossa, annetaan todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta. Todistuksiin merkitään samat yleistiedot kuin päättötodistukseen. Suoritetuista oppiaineista merkitään oppiaineen nimi, mahdollinen oppimäärä sekä arvosana. Yhteisten oppiaineiden laajuutta vuosiviikkotunteina ei merkitä. Oppivelvollisen on suoritettava hyväksytysti kaikki yhteiset oppiaineet saadakseen todistuksen perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

⁵ Perusopetuslaki (628/1998) 38 §

⁶ Perusopetuslaki (628/1998) 18 §

⁷ Perusopetusasetus (852/1998) 23 §

⁸ Perusopetusasetus (852/1998) 23 §

Kehittyvän kielitaidon asteikko, suomi toisena kielenä - Kehittyvä alkeiskielitaito (taitotaso A1)

Kehittyvän kielitaidon asteikko on laadittu käyttäen pohjana Eurooppalaista viitekehystä ja sen suomalaisia sekä muissa maissa tehtyjä sovelluksia. Asteikko on opetushallituksen tuottamaa tukimateriaalia ja löytyy kokonaisuudessaan edu.fi –sivustolta: http://edu.fi/download/174861_S2_Tasokuvaus.pdf. Asteikko ottaa huomioon toisen kielen oppimisen tarpeet ja kontekstin. Asteikko on tarkoitettu tukimateriaaliksi oppilaan kielitaidon kartoittamiseen. Lisäksi asteikon kuvausten avulla on mahdollista saada tietoa oppilaan kielitaidon vahvuuksista ja kehittämiskohteista.

Taitotaso A1	<p>Suppea viestintä kaikkein tutuimmissa tilanteissa</p> <p>A1-tasolla oppilas selviää useimmin toistuvista rajatuista arkisista kahdenkeskisistä kielenkäyttötilanteista. Hän osaa nimetä tuttuja asioita sekä tunnistaa puhutusta ja kirjoitetusta kielestä tuttuja sanoja ja ilmauksia. Hän ymmärtää hitaasta ja tarvittaessa toistetusta puheesta lyhyet ohjeet ja tutut aiheet. Opetuspuheesta ja oppikirjatekstistä hän ymmärtää kuvien ja selvästi osoitettujen ydinsanojen avulla aiheen. Uusien asioiden omaksuminen vaatii omankielistä tukea.</p> <p>Oppilas tarvitsee paljon havainnollistamista ja kuvatukea sekä selkeää ja hidasta puhetta, toistoa ja kääntämistä ymmärtääkseen käsiteltävästä aiheesta joitakin asioita. Tuttu puhuja ja puhetapa helpottavat ymmärtämistä.</p> <p>Oppilas osaa kirjoittaa tuttuja sanoja ja lyhyitä lauseita. Oppilas tarvitsee runsaasti malleja ja tukea sekä annettua sanastoa tuottaakseen lyhyen suullisen tai kirjallisen tekstin.</p> <p>Vapaissa sosiaalisissa puhetilanteissa puheenaiheen ymmärtäminen edellyttää paljon tukea kontekstista ja tilannesidonnaisia vihjeitä.</p> <p>Oppilaan ikä, äidinkielen taito ja koulutausta vaikuttavat siihen, kuinka paljon hänellä on maailmantietoa ja strategista taitoa ylittää kielitaitonsa rajoja. Myös mekaanisen luku- ja kirjoitustaidon taso vaikuttavat siihen, mitä tekstejä A1-tason kielitaidolla on mahdollista ymmärtää ja tuottaa.</p>	
	<p>Taito toimia vuorovaikutustilanteissa</p> <p>Aidossa vuorovaikutuksessa puheen ymmärtäminen ja puhuminen kietoutuvat tiiviisti yhteen. Puhuminen ei ole monologimaista yksinpuhelua, vaan toimimista vuorovaikutustilanteessa, jossa pitää pystyä reagoimaan vuorovaikutuskumppaneiden toimintaan. Tällöin tarvitaan puheen ymmärtämisen ja vuorovaikutustilanteen tulkintataitoja. Oppilaan vuorovaikutustaidon tarkemmassa erittelyssä ja opetuksen suunnittelussa suullisia taitoja on välillä tarpeellista tarkastella myös erillisinä osa-alueina.</p>	<p>Taito tulkita ja tuottaa tekstejä:</p> <p>Tekstin tuottamisen taidot nivoutuvat aina tekstin tulkinnan taitoihin, koska tekstien tuottaminen ei onnistu ilman malleja ja ymmärrystä eri tekstilajeista. Oppilaan kirjallisten taitojen tarkemmassa erittelyssä ja opetuksen suunnittelussa kirjallisia taitoja on välillä tarpeellista tarkastella myös erillisinä osa-alueina.</p>

A1 Kehittyvä alkeiskielitaito	Puheen ymmärtäminen	Puhuminen	Tekstin ymmärtäminen	Kirjoittaminen
	<ul style="list-style-type: none"> • Ymmärtää sanoja, fraaseja, lyhyitä ilmauksia, kysymyksiä ja kehoituksia ja ohjeita, jotka liittyvät henkilökohtaisiin asioihin, tuttuihin teemoihin tai välittömään tilanteeseen. • Tunnistaa pidemmästä puhejaksosta ja keskustelusta tuttuja sanoja ja ilmauksia. • Ymmärtää tunteiden esim. kehollista ja visuaalista ilmaisua. • Tarvitsee puhekumppanin apua ymmärtämiseen: monikielistä ja omakielistä tukea, toistoa, hidastamista osoittamista. • Osaa käyttää päättelyn apuna kuvia, tilannevihjeitä, nonverbaalisia viestejä • Tunnistaa koulun opetuspuheen virrasta yksittäisiä tuttuja sanoja, mutta sisältöjen oppiminen puheesta on mahdotonta 	<ul style="list-style-type: none"> • Hallitsee arjen vuorovaikutustilanteisiin liittyviä lyhyitä ilmauksia ja fraaseja. • Osaa kertoa lyhyesti itsestään ja lähipiiristään. • Osaa vastata itselle merkityksellisiin, tuttuihin tilanteisiin liittyviin ja tilanteiden kannalta tarpeellisiin kysymyksiin. Osaa tehdä näihin tilanteisiin liittyviä kysymyksiä. • Osaa nimetä tuttuja asioita ja ilmiöitä. • Osaa käyttää apunaan monikielisiä, kehollisia ja visuaalisia resursseja, esim. lainasanoja, eleitä, ilmeitä, osoittamista ja piirtämistä. • Ilmaisee nonverbaalisesti tai toiminnallaan, ettei ymmärrä. • Tarvitsee paljon puhekumppaneiden apua. Puheenvuoron saaminen ja pitäminen keskustelussa ei onnistu ilman keskustelukumppaneiden tukea. • Puheessa voi olla paljon pitkiä taukoja, toistoja ja katkoksia. • Ääntäminen ja kielen rakenteiden horjunta voivat aiheuttaa ymmärtämisongelmia • Pystyy esittämään lyhyen ja etukäteen harjoitellun puheenvuoron tai mielipiteen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pystyy lukemaan ja ymmärtää tuttuihin aihepiireihin ja tuttuun kontekstiin liittyviä sanoja, fraaseja, lyhyitä lauseita ja tekstejä, esim. otsikot, taulutekstit, kyltit, viestit. • Tunnistaa pidemmästä tekstistä tuttuja sanoja ja fraaseja, lainasanoja, nimiä, lukuja, symboleja • Osaa etsiä tietoa kuvista ja hyödyntää visuaalisia vihjeitä • Pystyy maailmantiedon visuaalisten vihjeiden, sanakirjojen, kääntäjien ja vuorovaikutuskumppaneiden avulla selvittämään otsikoiden merkityksiä esim. oppikirjateksteistä • Kyky ymmärtää entuudestaan tuntematon sana edes hyvin ennustettavassa yhteydessä on rajallinen. • Lyhyenkin tekstikatkelman lukeminen ja ymmärtäminen on hyvin hidasta. 	<ul style="list-style-type: none"> • Osaa kirjoittaa kielen kirjaimet ja numerot kirjaimin. • Osaa kertoa itsestään ja lähipiiristään muutamien lyhyin lausein. • Pystyy nimeämään kirjoittamalla asioita ja ilmiöitä esimerkiksi kuviin. • Kirjoittaa enimmäkseen kokonaisina opituin, itselle tutuin fraasein ja ilmauksin. Tuotos on A1-tasollakin yleensä sanatasoa laajempaa. Voi yhdistellä lyhyitä ilmauksia jo esim. yleisimpiä sidoskeinoja käyttäen. • Tuotos on usein niukkaa, mutta kiteytyneinä omaksutuissa ilmauksissa tarkkaa. Tuotoksessa voi esiintyä kuitenkin myös paljon monenlaista horjuntaa. • Pystyy rakentamaan sisältöjä lyhyisiin arkeen ja kouluun liittyviin teksteihin, jos saa niihin sopivaa sanastoa ja paljon tukea sanottavan muotoiluun. • Osaa tuottaa kuvallisia kertomuksia, esim. sarjakuvat, videot, animaatiot, yksinkertaiset kuvitetut ohjeet jne.

Tekstitaloja A1-tasolla	<p>A1-tasolla taito tuottaa ja ymmärtää tekstejä on yleensä varsin rajallinen. Tekstien kanssa toimimisessa tarvitaan paljon apua ja ohjausta. A1-tasolla tekstien tulkitsemisessa ja tuottamisessa voidaan edetä esimerkiksi seuraavanlaisten tekstilajien avulla.</p> <p><i>Puhutut tekstit:</i> Tervehdykset ja arkeen liittyvät fraasit. Itsen esittely lyhyesti ja henkilötietojen kertominen, itselle tuttuihin tilanteisiin liittyvät kysymykset ja vastaukset, yksinkertaisten ja tilannesidonnaisten ohjeiden ymmärtäminen.</p> <p><i>Kirjoitetut ja visuaaliset tekstit koulussa ja vapaa-ajalla:</i> Kuva, kaavio, yksinkertainen kuvitettu ohje, sarjakuva, yksinkertainen ja lyhyt ilmoitus, mainos tai posterit, kyltti, aikataulu, lukujärjestys, muistilappu, lyhyt ja arkinen viesti itselle tutusta aiheesta.</p>
<p>Miten kielitaito kehittyy A1-tasolta A2-tasolle:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Puheesta ja kirjoituksesta tulee yhtäjaksoisempaa ja sidosteisempaa. • Tuotokseen tulee enemmän sanastoa ja sisältöä. • Välitön tarve puhekumppanin tai opettajan tukeen vähenee. • Ymmärtäminen laajenee yksittäisten sanojen ja fraasien tasolta joidenkin pääasioiden ja pidempien jaksosten ymmärtämiseen. 	